

Neerlands diep

Academie voor publieke
bouw- en infraprojecten

Q1

Neerlands diep
Kwartaalrapportage
Eerste kwartaal 2023

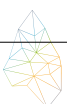
Eerste kwartaalrapportage 2023

In deze eerste kwartaalrapportage van 2023 lees je meer over de diverse activiteiten van Neerlands diep in de maanden januari, februari en maart.

Hoogtepunt van dit kwartaal was ongetwijfeld de Winterkamp-editie van Nd Teams die eind januari werd gehouden. Een grabbelton van buiten- en binnenactiviteiten waarin de deelnemers van het Nd Projectennetwerk vooral fysiek aan de slag waren met veerkracht en ontspanning. De coronaperiode bleek binnen veel teams namelijk sporen achtergelaten te hebben. Dit Winterkamp kwam dan ook als geroepen. Na 24 uur vrolijke energie op de stormbaan en de dansvloer waren de deelnemers weer voldoende opgeladen om het nieuwe jaar met vertrouwen tegemoet te zien.

Maar ook met serieuzere programma's timmerden we aan de weg. Nd Digitaal Leiderschap 3 en Nd Brug 22 en 23 gingen met enthousiaste groepen van start. Binnen het projectennetwerk startte een Duurzaamheidschallenge waarin de programmateams van HWBP en Kaderrichtlijn Water elkaar uitdagen om grondwaarde bij grondverzet te optimaliseren. Er wordt nu al reikhalzend uitgekeken naar het resultaat.

Inhoud

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

Nd BRUG 20	
Tussentijdse proeves	
Nd BRUG 22	
Kick-off bijeenkomst	
Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3	
Kick-off bijeenkomst	
Nd KERN 22-24	
Seminar 4: Begrijpen we elkaar?	
Nd TOP 6	
Vierde bijeenkomst: Samenwerken vanuit systemisch perspectief	
Nd BRUG 21	
Module 3: Mijn Waarden	
Nd BRUG 20	
Module 5: Mijn Context	
ASSESSORENBIIJENKOMST Nd BRUG	
Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3	
Module 1	
Nd BRUG 20	
Supervisie "betekenisvolle werkrelaties"	
Nd BRUG 22	
Module 1: De Spiegel	
Nd BRUG 23	
Kick-off bijeenkomst	
Nd TOP 6	
Vijfde bijeenkomst: Macht, onmacht en ethiek in publiek leiderschap	

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

KERN 14-16	
Alumni bijeenkomst	
TOP 5	
Alumni bijeenkomst	

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ND PROJECTPATRONEN	
Tweedaagse inspiratiesessie	10
Nd TEAMS 2023	
De Winterkamp Editie	10
Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE	
Kick-off bijeenkomst	11
Nd PROJECTPATRONEN	
Tussentijdse reflectiesessie	12
Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE	
1 ^e online reflectiesessie	12
Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE	
1 ^e live inspiratiesessie	13
Nd PROJECTPATRONEN	
3 ^e eendaagse large scale werksessie	13

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

MASTERCLASS	
4 Veranderen is bewegen	14
MASTERCLASS	
4 Doorgang je project	14
NEERLANDS DIEPGANG	
4 Positionering ERTMS-programmadirectie	15
Nd TOPIC	
5 Inclusieve Besluitvorming	15

SAMENWERKEN MET DE MARKT

5	
DE VERBINDERS	
6 1 ^e reflectiesessie maatwerkprogramma Afsluitdijk	16
DE VERBINDERS	
2 ^e reflectiesessie maatwerkprogramma Afsluitdijk	16
6	

PROJECTENNETWERK

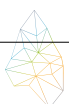
7	
Nd PROJECTENNETWERK	
Nd Introductiebijeenkomst Zuidasdok OVT	17
7	

NEERLANDS DIEP

7	
RAAD VAN ADVIES	18
8 KLANTENRAAD	18
RAAD VAN ADVIES SPECIAL	18
8 RAAD VAN TOEZICHT	19

DOORKIJK

9	
DOORKIJK KOMEND KWARTAAL	20
AFSLUITING	21

Individuele programma's

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 20 Tussentijdse proeves Halverwege het programma hebben de deelnemers tussentijdse proevegesprekken, waar in aanwezigheid van de leidinggevende, een assessor en een programmamanager de voortgang wordt besproken.	JAN FEB
	+
Deelnemers van Nd Brug 20 leverden hiervoor feedback van derden aan over de ontwikkeling van zijn of haar leervraag. Het blijkt dat met name in de tussentijdse gesprekken binnen het programma het leerproces zich verdiept. Er werden weer veel leervragen aangescherpt en aangepast tijdens de tussentijdse proeves.	
Rijkswaterstaat 5 Rijksvastgoedbedrijf 3 ProRail 4 Gemeente Amsterdam 2 Gemeente Den Haag 1 TenneT 1	

Nd BRUG 22 Kick-off bijeenkomst Tijdens de kick-off bijeenkomst van Nd Brug 22 ontmoetten de deelnemers elkaar voor het eerst. Deze keer vond de sessie online plaats.	12 JAN
	+
Ellen Visser heette deelnemers bovendien welkom in het netwerk en wees ze ook op de verantwoordelijkheid die lid zijn van het netwerk met zich meebrengt. Bij van elkaar leren, hoort halen en brengen.	
De gast was Leonie Mijnlief, die aan de hand van kunst direct diepgang in het gesprek bracht. Kunst als snelweg naar het hart en "Wat je ziet ben je zelf" waarmee ze een mooi vertrekpunt en opening gaf voor een eerste ontmoeting tussen de deelnemers. Voor deelnemers was het even wennen; ze gingen direct een intiem gesprek aan met mensen die ze nog niet kenden en dat ook nog online.	
In de periode na de kick-off vonden de proevegesprekken plaats. De deelnemer gaat daarin met de leidinggevende, de assessor en de programmamanager op zoek naar een eerste versie van de leervraag.	
Rijkswaterstaat 5 Rijksvastgoedbedrijf 2 ProRail 4 Gemeente Amsterdam 1 Gemeente Rotterdam 1 HWBP 1 Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 TenneT 1	

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3 Kick-off bijeenkomst Nd Digitaal Leiderschap 3 trapte af op 19 januari met acht enthousiaste deelnemers van Rijkswaterstaat, de Gemeente Amsterdam en de Gemeente Den Haag.	19 JANUARI
	+
Focus van deze editie ligt op de toenemende digitalisering in de sector en daarmee een steeds belangrijker wordend onderdeel van het werk van de projectmanager. Wat vraagt de digitale transformatie van je als mens, in je werk en in je manier van leidinggeven?	
Alle deelnemers hebben een vraagstuk rondom digitalisering en digitale transformatie. Van 'Hoe zorgen we voor meer uniformiteit in onze V&R opgave rondom digitalisering?' en 'Hoe kunnen we datagedreven assetmanagement echt inzetten?' tot 'Hoe zorgen we dat we allemaal BIM gaan gebruiken om daarmee schade en hinder te minimaliseren?'	
Het programma biedt inspiratie en onderlinge reflectie, daarnaast werken de deelnemers op een gestructureerde manier aan hun vraagstuk en in samenwerking met hun stakeholders. Dat laatste is een toevoeging ten opzichte van eerdere edities. Tijdens de kick-off hebben de deelnemers elkaar en elkaars vraagstuk beter leren kennen. Ook hebben ze in Robohouse kennisgemaakt met de kansen en ontwikkelingen rondom robotisering. En hebben ze een wetenschappelijk inzicht gekregen in biases van Nick Benschop.	
Na de kick-off zijn helaas twee deelnemers van Rijkswaterstaat afgevalen, deze plekken zijn inmiddels opgevangen door twee andere deelnemers van Rijkswaterstaat.	
Rijkswaterstaat 4 Gemeente Amsterdam 3 Gemeente Den Haag 1	

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd KERN 22-24

1, 2, 3
FEBRUARI

Seminar 4: Begrijpen we elkaar?

Centraal staat in dit seminar het effectief handelen van de projectmanager in vele vormen.

+

Deelnemers bewegen in de dynamiek en het spanningsveld tussen lijn en project. Tussen managers en professionals, tussen de rol als opdrachtgever versus de rol als opdrachtnemer, tussen oplossingen en/of patronen doorgronden. Maar ook de kracht van processen, begrenzings- en invloedssfeer van taalgebruik en communicatievormen.

Tijdens dit seminar hebben de deelnemers ontwikkelingen in de bouwketen besproken, waarbij ze in gesprek zijn gegaan met een aantal marktpartijen. Ook kwam procesmanagement aan bod en tot slot behandelden we het levensscript en hoe effectief dat kan zijn in het hier en nu.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Den Haag 2 | Gemeente Utrecht 1 | HWBP 2 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1

Nd TOP 6

2, 3
FEBRUARI

Vierde bijeenkomst:

Samenwerken vanuit systemisch perspectief

Deze tweedaagse keken we vanuit een systemisch perspectief naar de organisatievraagstukken van de deelnemers. Deze manier van kijken geeft handvatten om na te denken over vraagstukken die rond organisatieleiderschap waren ingebracht.

+

De eerste dag hebben de deelnemers gewerkt met Marijke Spanjersberg. Haar benadering sloeg aan bij de deelnemers. Bij 'Streepjestaal' kijk je naar de kwaliteit van de relaties in een systeem, om vanuit daar aan het puzzelen te gaan waar in dat systeem je een interventie zou kunnen doen. Dit om weer beweging te krijgen in een vastgelopen patroon.

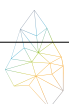
Op de tweede dag werkten de deelnemers met Barbara Hoogenboom aan opstellingen. Haar systemische bril gaat over vastgelopen patronen door wat zich in de organisatie heeft afgespeeld in het verleden, in het heden en in de toekomst en hoe het systeem zich dan sterker dan de personen manifesteert.

We hebben twee opstellingen gedaan met vraagstukken van de deelnemers. Interessant was hoe bij een van de opstellingen naar voren kwam dat 'de burger' uit het oog werd verloren. Een observant gaf terug te begrijpen dat 'men' afhaakt op de overheid, gezien wat hij -als onderdeel van het systeem- ervoer. Iedereen was vol overgave bezig met de samenwerking tussen diverse partijen in het vraagstuk. De 'burger' leek buitenspel te staan.

In de middag was Pier Eringa, bestuurder in het (semi) publieke domein, te gast. Hij verhaalde wat hij in zijn diverse rollen had geleerd en hoe hij kijkt naar het doorbreken van patronen. Een van zijn observaties was dat mensen bij de overheid vaak de laatste stap niet durven te zetten.

Rijkswaterstaat 4 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 3 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 21

9, 10
FEBRUARI

Module 3: Mijn Waarden

In deze module ontdekken de deelnemers wat hen drijft als leider, waar allergieën zitten, hoe deze zich verhouden tot de leervraag en welke waarden voor hen belangrijk zijn in het werk.

Ter voorbereiding op deze module hebben de deelnemers een Management Drives (MD) profiel ingevuld.

Op de eerste dag van de module hebben de deelnemers aan de hand van de MD-kleuren met acteurs Arjan Kindermans en Joost Klabbers geoefend op hun eigen gedrag.

Op de tweede dag stond het thema 'dialoog en ethiek' centraal. In de waan van de dag nemen we onvoldoende tijd om stil te staan bij de vraag: Waar zijn we eigenlijk mee bezig? Doen we de goede dingen en doen we die dingen goed? Dit is bij uitstek een ethische vraag waarop het antwoord afhankelijk is van de context en van waarden. Wat zijn jouw belangrijke waarden? Wat speelt mee in je oordeelsvorming?

Op deze dag was Marc Unger, voormalig programmadirecteur Renovatie Binnenhof, te gast om met de deelnemers in gesprek te gaan over persoonlijke drijfveren en morele dilemma's.

Rijkswaterstaat 6 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | Gemeente Utrecht 1 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1 | TenneT 1

Nd BRUG 20

16, 17
FEBRUARI

Module 5: Mijn Context

Deze module richt zich op de verschillende omgevingen waar een project mee te maken heeft, want elke omgeving vraagt een eigen benadering. Tijdens de module ging het vooral over hoe de deelnemer opereert in deze verschillende contexten.

De eerste dag was Ina Ahuis te gast met het thema 'betekenisvolle werkrelaties'. Omdat in het werk steeds minder lijkt te kunnen worden teruggefallen op vaste structuren, rollen en regels, vormen onze werkrelaties nu meer dan ooit een belangrijke basis. Dit thema sloeg enorm aan bij de deelnemers, omdat dit echte houvast lijkt te bieden voor waar de eigen invloed zit.

De tweede dag ging Chiel Swartz van Ardis dieper in op drie perspectieven (ambtelijk, politiek en maatschappelijk) waarmee naar de casuïstiek van de deelnemers werd gekeken om vooral te ervaren hoe het schakelen tussen deze perspectieven bijdraagt aan het oplossen van vraagstukken waar de belangen elkaar raken. Gaandeweg de dag bleek dit de deelnemers te helpen begrijpen waar hun eigen ambtelijke en politieke voorkeur zit, maar ook die van de ander.

De deelnemers van dit programma zijn vooral van "het doen". Omdat deze module vrij praktisch van aard was, werd er met veel enthousiasme en betrokkenheid gewerkt.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 2 | Gemeente Den Haag 1 | TenneT 1

ASSESSORENBIIJENKOMST Nd BRUG

23
FEBRUARI

Elk jaar is er een assessorenbijeenkomst waarbij de assessoren van het Nd Brug programma bijeenkomen om ervaringen te delen en voor professionalisering. Tevens worden zij door Neerlands diep bedankt voor hun bijdrage.

Er stond een onderdeel op het programma dat ook vaak gebruikt wordt bij de kick-off van een Nd Brugprogramma. Leonie Mijnlief introduceert "anders leren kijken" naar naar jezelf, de ander, de wereld, maar ook naar teamprocessen. Dit deed ze door middel van kunst in verschillende vormen. Een mooie speelse manier om "meervoudig kijken" onder de aandacht te brengen.

Tevens was er gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen en een hapje en drankje.

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

7, 16
MAART

Module 1

Een module binnen Nd Digitaal Leiderschap bestaat uit een online reflectie van een dagdeel en een dag met fysieke ontmoeting, uitwisseling en natuurlijk veel inspiratie. De eerste module staat in het teken van technologische inspiratie.

Vanuit de vraagstukken van de deelnemers hebben we gevraagd aan Thymo van den Brug van ProRail hoe deze organisatie bezig is om vernieuwing en innovatie te stimuleren. Een inspirerend voorbeeld is dat ProRail met kunstmatige intelligentie analyses op het spoor uitvoert. Hiermee krijgt ProRail snel zicht op afwijkingen en kan daarop acteren. Dit zorgt echter ook voor een nieuwe relatie met de aannemer, die niet gewend is aan deze manier van aansturen. Nieuwe technologie raakt dan ook veel meer dan alleen de technologische vernieuwing.

Zo bleek ook bij Enversed VR studio's in Eindhoven. Naast prikkeling op de kansen van VR en natuurlijk de mogelijkheid om het zelf te beleven, spraken de deelnemers ook met Arjen Adriaanse van de Universiteit Twente/TNO, over digitale transformatie en balanceren tussen techniek en organisatie. Een belangrijk deel van de dag zijn de deelnemers op basis van Waarderend Onderzoeken aan de slag gegaan met hun eigen vraagstuk. Daarin hebben ze ook gekeken naar rode draden tussen de vraagstukken. De gezamenlijke wens was 'NL als Digital Twin' met vier kaders: data integratie, proactief beheer, lage faalkosten en werken vanuit levenscyclus.

Rijkswaterstaat 4 | Gemeente Amsterdam 3 | Gemeente Den Haag 1

Nd BRUG 20

13, 15, 16, 17
MAART

Supervisie

"betekenisvolle werkrelaties"

Het thema "betekenisvolle werkrelaties", kreeg na de theorie van Ina Ahuis in module 5, een online en vooral praktisch vervolg.

In vier kleine groepjes gingen de deelnemers aan de hand van deze methode met elkaar in gesprek. Vooraf had eenieder de opdracht gekregen een experiment uit te voeren.

Opvallend was ook nu weer hoe in een online omgeving een praktische verdieping van een thema kan worden bereikt. Deze aanpak is een verrijking voor het leerproces van de deelnemers.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 2 | Gemeente Den Haag 1 | TenneT 1

Nd BRUG 22

23, 24
MAART

Module 1: De Spiegel

In deze module stond voor de deelnemers kennismaken met zichzelf, met elkaar en met het programma centraal.

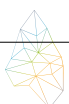

In deze eerste module hebben we drie belangrijke onderleggers van het programma geïntroduceerd aan de deelnemers. Deep Democracy: Hoe zorgen deelnemers dat dat wat aan bod moet komen aan bod komt en dat de wijsheid van de groep benut zal worden? En hoe zetten deelnemers dan de randvoorwaarden voor zo'n gesprek?

Voice Dialogue: welke stemmen zitten er allemaal in de deelnemers en hoe zetten ze die in? Een gestructureerde manier om op situaties waarin ze terecht zijn gekomen te reflecteren en helder te krijgen wat het logisch maakt dat ze doen wat ze doen. Dit oefenen de deelnemers het gehele programma door. Zo zijn de eerste twee supervisies tussen module 1 en 2 er al aan gewijd. In groepjes van 4 oefenen de deelnemers met eigen casuïstiek.

Naast hard werken waren er ook nog voldoende informele momenten om elkaar en elkaars werkveld beter te leren kennen. De locatie aan zee en het heerlijke eten hielpen daarbij.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 23

28
MAART

Kick-off bijeenkomst

Op 28 maart is de 23ste editie van het Brugprogramma gestart. Tijdens de kick-off konden de 16 deelnemers, veelal vergezeld door hun leidinggevenden, kennismaken met het programma en met elkaar.

In de kick-off was plaats ingeruimd voor de workshop 'De magie van meervoudig denken'. Onder het motto 'geloof niet alles wat je ziet en geloof niet alles wat je denkt' maakten de deelnemers op speelse wijze kennis met de kern van het Brugprogramma

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | Gemeente Den Haag 1 | Waterschap Drents Overijsselse Delta 1

Nd TOP 6

30, 31
MAART

Vijfde bijeenkomst:

Macht, onmacht en ethiek in publiek leiderschap

De rode draad in de vijfde samenkomst van Nd Top 6 is publiek leiderschap: wat kan ik vanuit mijn rol als publiek leider bijdragen aan mijn organisatie, de overheid, de maatschappij?

De deelnemers begonnen de tweedaagse onder leiding van Yvonne Burger met de schaduwkanten van het eigen leiderschap. Hoe zijn de deelnemers zelf geneigd te acteren als ze onder druk staan?

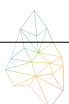
De inleider van de middag was Mark van Vugt, hoogleraar werk- en organisatiepsychologie aan de VU. Maar hij was door ziekte verhinderd. Zijn plek werd overgenomen door filosoof Menno de Bree die vanuit filosofisch perspectief met de deelnemers reflecteerde op het thema macht.

Op de tweede dag verdiepten de deelnemers samen met Rob van Esch, filosoof en lang verbonden aan de UvA, zich in ethiek en het op professionele wijze nemen van morele besluiten in spannende tijden. Hierbij werd gewerkt met casuïstiek van de deelnemers.

Peter Hoogeveen liet via lichaamswerk met business aikido ervaren hoe de deelnemers onder druk in balans en in verbinding te blijven.

Rijkswaterstaat 4 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 3 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1

Alumniprogramma's en activiteiten

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

KERN 14-16

Alumni bijeenkomst

De oud-deelnemers van Nd Kern 14-16 kwamen op 8 maart samen.

+

8
MAART

Deze keer stond er een projectbezoek op de agenda. De groep alumni bezocht met veel plezier en interesse een van de alumni-projecten. Er was ook ruimte vrijgemaakt voor vakinhoudelijke intervisie en een stevige lunch.

TOP 5

Alumni bijeenkomst

Een van de alumni nam het initiatief voor een terugkomdag in het Offshore Expertise Centrum van RWS in Stellendam.

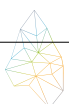
+

24
MAART

Er werd begonnen met een rondje langs de velden. Vervolgens was er een presentatie over het Offshore Expertise RWS en ontwikkelingen rondom het thema 'Digitalisering Noordzee'.

In de middag gingen de deelnemers aan de slag met Design Thinking onder leiding van André Schaminée. De alumni behandelden daar onder andere: werken aan transities, de opgave van buiten naar binnen bekijken en de gebruiker centraal stellen.

Rijkswaterstaat 3 | ProRail 3 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1

Teamprogramma's en activiteiten

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd PROJECTPATRONEN

19, 20
JANUARI

Tweedaagse inspiratiesessie

De derde tweedaagse met de 11 kerndeelnemers staat in het teken van niet-weten. Onze inleiders zijn Shirine Moerkerken en Hans Ruijter.

+

Tot nu toe hebben de deelnemers vooral geprobeerd te doorgronden in welke patronen ze verzeild zijn geraakt en waar mogelijkheden zitten om een kraakje te zetten. In deze tweedaagse hebben de deelnemers onderzocht hoe ze zich verhouden tot niet-weten. Want als het allemaal te weten en te doorgronden viel, hadden ze het waarschijnlijk al opgelost.

Shirine nam ons mee in de verschillende theoretische perspectieven op niet-weten en Hans zette daar zijn praktijkervaring als projectdirecteur naast. Een vruchtbare wisselwerking. Wat de deelnemers ontdekten, is hoe ongemakkelijk ze niet-weten vinden. Projectmanagers zijn immers besteld om het wel te weten, zo was toch een beetje de veronderstelling tijdens de sessie. In het uitwisselen van die bekentenissen, in de stilte en tijdens het mijmeren ontstond vervolgens verrassend veel ruimte voor nieuwe wegen: Hoe kun je de onzekerheid van niet-weten beter dragen? Wat als je niets als onwaar, gek of onmogelijk beschouwt? En hoe spelen we dagelijks met het niet weten van een ander?

De vertraging die in deze tweedaagse zat was ook heilzaam. Ontladen en weer opladen. Het belang van af en toe stilstaan werd daarmee weer eens onderstreept.

Rijkswaterstaat 8 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | Gemeente Amsterdam 1

Nd TEAMS 2023

26, 27
JANUARI

De Winterkamp Editie

Een kamp waar we letterlijk en figuurlijk weg bleven van 'het werk' om te ontspannen. Om even uit de waan van de dag te stappen en om stil te staan bij eigen veerkracht als persoon en als team. Niet eerder organiseerde Neerlands diep een event als dit voor het projectennetwerk.

+

Het programma bestond uit afwisselend plenaire-, teams- en individuele workshops, waar de deelnemers naar eigen wens een keuze uit konden maken. In deze workshops was het thema 'Veerkracht' als rode draad verweven. Per teamworkshop konden teams reflecteren op hun eigen veerkracht en nadenken over wat veerkrachtig samenwerken voor hen betekent. Zoals bij de workshop 'Doelgericht'. Een gezamenlijk doel hebben versterkt een team en een gezamenlijk beeld van dat doel helpt om deze te realiseren. Tijdens deze workshop leerden de teams niet alleen boogschieten, maar was dit ook een mooie metafoor om samen een veerkrachtig doel te bepalen.

Maar bovenal was deze Winterkamp editie van Nd Teams er om samen te ontspannen en plezier te hebben. Met als hoogtepunt een gezellig avondprogramma met veel muziek en dans.

7 projectteams uit het projectennetwerk

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE

2, 3
FEBRUARI

Kick-off bijeenkomst

Zeven teams van dijkversterkingsprojecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en natuurherstelprojecten van het programma Kader Richtlijn Water (KRW) vinden elkaar in het optimaliseren van grondwaarde bij grondverzet. In de Nd Duurzaamheidschallenge leren de teams hoe in deze complexiteit te navigeren door een andere strategie in te zetten dan gebruikelijk. Dit programma wordt uitgevoerd in samenwerking met LEF future center.

Bij de een (KRW) komt grond vrij en bij de ander (HWBP) is grond nodig. Staand beleid en strenge regelgeving bij het toepassen van (licht) vervuilde grond, maakt deze opgaves complex.

Tijdens de kick-off zijn de deelnemende teams zich bewust geworden van de complexiteit van hun opgave. Complexe opgaves vragen om een andere strategie dan de conventionele planmatige en projectmatige aanpak. De Complexity Navigator bevat een aantal bouwstenen om deze andere strategie vorm te geven. Een andere onderlegger onder de Nd Duurzaamheidschallenge is de waarderende benadering. Door het afnemen van waarderende interviews ontdekken de deelnemers elkaars kracht om goede resultaten te bereiken. Vervolgens hebben de teams ieder voor zich hun dromen verbeeld en aan elkaar gepresenteerd. De waarderende en verbeeldende aanviagroute brengt altijd veel positieve energie met zich mee, zo ook in deze groep.

De teams hebben ook hun leernetwerk en stakeholderveld in kaart gebracht. Tijdens een open space en tijdens de eerste reflectiesessies zijn de eerste verbanden gelegd tussen de verschillende teams. Alleen het bijeenbrengen van de verschillende HWBP- en KRW-teams in één ruimte had al meerwaarde en heeft vooral ook veel energie en enthousiasme opgeleverd.

Rijkswaterstaat 9 | Waterschappen 19 | Overig 9

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd PROJECTPATRONEN

16
FEBRUARI

Tussentijdse reflectiesessie

Reflectiesessies zijn bijeenkomsten van 2 uur waar we terugkijken op de laatste large scale sessie en vooruitkijken naar de volgende.

In de tussenevaluatie van half december gaven de deelnemers aan dat ze de reflectiesessies graag live willen doen. De ontmoetingen tussen de kerndeelnemers blijken waardevolle momenten om in klein verband uit te wisselen wat ze als leiders van de tafel tegenkomen in de large scale sessies en in de dagelijkse praktijk.

In gesprek zochten we met de deelnemers naar een interessant perspectief dat behulpzaam is in het vervolgesprek met het systeem. Een gesprek dat uitnodigde om anders te kijken en vanuit dat nieuwe perspectief in gesprek te gaan. Ook wisselden de deelnemers met elkaar uit of ze nog (de juiste) koers houden.

Het is elke large scale een puzzel om om te gaan met de verschillende snelheden van teams, de vraagstelling die evolueert of opdroogt en de genodigden aan tafel die wisselen. Dus ook voor ons als Neerlands diep zijn de reflectiesessies ook belangrijk om aan te sluiten en om een volgende stap te kunnen zetten.

Rijkswaterstaat 5 | ProRail 1 | Gemeente Amsterdam 1

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE

17
FEBRUARI

1° online reflectiesessie

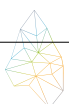
De online reflectiesessie was aanvankelijk bedoeld voor onderlinge reflectie op elkaars voortgang. Omdat deze sessie slechts twee weken na de kick-off plaatsvond, hebben we in overleg met de deelnemers gekozen voor een andere opzet.

Tijdens de kick-off werd duidelijk dat binnen het deelnemersveld een schat aan tools en werkwijzen beschikbaar is, waarvan veel nog niet bij iedereen bekend zijn. Daarom hebben we er een klassieke interactieve kennisuitwisseling van gemaakt, waarin de deelnemers elkaar konden bevragen op de ontwikkelde instrumenten en hoe ze deze in hun eigen project zouden kunnen toepassen.

Deze online uitwisseling werd door de deelnemers als nuttig en inspirerend ervaren.

Rijkswaterstaat 9 | Waterschappen 19 | Overig 9

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

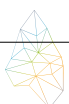
PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

<p>Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE</p> <p>feb '23 jun '23</p>	<p>23 MAART</p>
<p>1^e live inspiratiesessie Op 23 maart vond in LEF Future Center de tweede live sessie plaats van de Nd Duurzaamheidschallenge 2023. Ondanks behoorlijk wat afzeggingen, waren alle zeven teams vertegenwoordigd.</p> <p style="text-align: right;">+</p> <p>Deze sessie stond ik het teken van de vraag: hoe mobiliseer je je stakeholderveld? Ofwel: hoe maak je stakeholders deelgenoot van een gezamenlijke ambitie en krijg je hen enthousiast om hierin mee te onderzoeken?</p> <p>Het eerste onderdeel was het creëren van een goed verhaal, daarbij gebruikmakend van de storytelling technieken van IDEO U: een blauwdruk maken, op basis hiervan een prototype schrijven, hier feedback op krijgen en daarmee het verhaal verder aanscherpen.</p> <p>Tweede onderdeel bestond uit het oefenen van stakeholdergesprekken, waarbij de deelnemers de rol van de beoogde stakeholders op zich namen. Dat deden ze met verve. Het bijeffect was dat het spelen van deze rol hen ook hielp om zich goed in te leven in de belevingswereld van de stakeholder.</p> <p>Na de oefengesprekken gaven de deelnemers elkaar steeds feedback. In essentie kwam deze steeds op hetzelfde neer: wees oprecht nieuwsgierig en geïnteresseerd in de belevingswereld van je gesprekspartner en stel vragen. De deelnemers zaten nog sterk op de overtuiging dus, met weinig ruimte voor het perspectief van de ander. Hier is nog een wereld te winnen.</p> <p>De deelnemers blijven onverminderd enthousiast. Ook nu weer kwamen ze tot verrassende inzichten.</p>	
<p>Rijkswaterstaat 7 Waterschappen 10 Overig 7</p>	

<p>Nd PROJECTPATRONEN</p> <p>mrt '22 jun '23</p>	<p>30 MAART</p>
<p>3^e eendaagse large scale werksessie Onderlegger voor de sessie was waarderend onderzoeken. Daar waar we ooit gestart zijn met 12 kerndeelnemers, waren er om diverse redenen deze keer 8 gelegenheidsteams.</p> <p style="text-align: right;">+</p> <p>In de ochtend hebben de teams gewerkt aan het omzetten van hun praktijkvraag naar een toekomstdroom. Vervolgens zijn ze deze toekomstdroom gaan verbeelden.</p> <p>De middag stond in het teken van onderlinge kruisbestuiving. Hier was reikhalzend naar uitgekeken door de deelnemers en dit pakte dus ook heel goed uit. De teams zijn opgedeeld in drie groepen. Binnen deze groepen hebben de deelnemers in tweetallen waarderende interviews bij elkaar afgenomen en hier vervolgens in viertallen de rode draden uitgehaald. Deze werden plenair binnen de groep bij elkaar gebracht. Uit de oogst werd een aantal thema's gekozen, waarop in een open space setting verdiept kon worden.</p> <p>De ontwikkeling die we bij de kerndeelnemers en hun deelsystemen zien, is heel verschillend. Sommigen hebben tijdens het programma echt mooie doorbraken bereikt en hebben er dus heel veel profijt van, maar er zijn ook deelnemers die nog steeds zoekende lijken te zijn of vrijblijvend in en uit fladderen.</p> <p>De sfeer en energie was ook bij deze large scale weer goed, waarschijnlijk mede door de waarderende benadering.</p>	
<p>Rijkswaterstaat 24 ProRail 7 Gemeente Amsterdam 7 Overig 6</p>	

Activiteiten voor ons netwerk

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

MASTERCLASS

Veranderen is bewegen

Een Nd Masterclass waarbij deelnemers 'slightly different' naar vraagstukken leerden kijken en waarin ze geprikkeld werden om in beweging te komen door aan de slag te gaan met eigen praktijkvraagstukken.

+

18
JANUARI

Het ochtenddeel stond in het teken van het gedachtegoed van 'Theory U'. Een oer-Nederlandse manier van denken over verandering: via veel omzwervingen weer terug komen bij waar het is begonnen. Deelnemers hebben daar oefeningen mee gedaan om de theorie te leren begrijpen.

In het middagdeel zoomden deelnemers in op het onderscheid tussen 'ontwerpen' en 'ontwikkelen' van verandering. Ze vroegen zich af of ze ook te combineren zijn. Ook in het middagdeel oefenden de deelnemers aan de hand van eigen praktijksituaties.

De Nd Masterclass werd begeleid door Joop Bos, Mark Eichner en Marjan Lont.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 1 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | Gemeente Utrecht 1 | HWBP 4 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1 | Politie 1

MASTERCLASS

Doorgrond je project

In deze Masterclass stond zelf ervaren en gewaarworden centraal voor de deelnemers. Ze gingen in op het opstellen van hun eigen projectcontext en de huidige en gewenste positie op een door de deelnemer gekozen polariteit.

+

8
MAART

Onder leiding van Marieke Verhoef en Berry Nijveld zoomden de deelnemers tijdens de Nd Masterclass uit van hun project en werden gewaar hoe zij en andere betrokkenen zich verhouden tot hun eigen project en tot elkaar. Deelnemers werden meegenomen in de theorie rondom de koppeling tussen het project, hun (verborgen) kwaliteiten en hun levensverhaal.

Ze doorleefden welke kwaliteiten er wel en niet mogen zijn, wat ze daarmee zichzelf hebben gegeven en wat ze daarmee zichzelf onthouden. Door die doorleving ontstond er ruimte om verborgen kwaliteiten in het licht te zetten.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Waterschappen 2

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

NEERLANDS DIEPGANG

Positionering ERTMS-programmadirectie

Deze avond was geadopteerd door Gerard Scheffrahn, programmadirecteur ERTMS.

9
MAART

Het ERTMS-programma kent vele uitdagingen, voor deze avond stond een sturingsvraagstuk centraal: hoe realiseer je als programmadirecteur de doelstellingen van het programma zonder uit je regierol te stappen? De Programmadirectie ERTMS heeft weliswaar de regie over het realiseren van ERTMS in Nederland, de implementerende organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van alle projecten die op de lange termijn moeten leiden tot de benodigde aanpassingen aan het spoorvervoersysteem. Zij voelen die verantwoordelijkheid echter niet altijd. Hoe krijg je dan toch gedaan dat het echt anders gaat, zonder het eigenaarschap over te nemen of het contact met alle partijen te verliezen? Hoe ga je om met de onvoorspelbaarheid en fluiditeit die dergelijke langlopende en omvangrijke programma's kenmerken?

Uit de geanimeerde gespreksrondes bleek dat de 13 aanwezigen onder de indruk waren van de opgave waarvoor ERTMS gesteld staat, al herkennen zij zich wel in het vraagstuk. Dit leverde een aantal mooie inzichten op.

Gerard Scheffrahn gaf na afloop aan dat alleen al het vertellen van zijn verhaal en het beantwoorden van de vragen hem al erg hebben geholpen om zich te realiseren wat hem te doen staat.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Waterschappen 2

Nd TOPIC

Inclusieve Besluitvorming

Mireille Ollivieira was de spreker van deze Nd Topic. Ze nam ons mee in een interactieve workshop over inclusieve besluiten.

28
MAART

Mireille Ollivieira is keynotespreker, leiderschapstrainer en coach op het gebied van inclusief leiderschap en inclusieve besluitvorming en nam de deelnemers hierin op interactieve wijze mee. inclusief leiderschap en inclusieve besluitvorming en nam de deelnemers hierin op interactieve wijze mee.

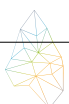
Ze nam ons mee in het verschil tussen opstellingen. Niet: 'Ik hoop dat we het snel eens worden', maar: 'Wat geweldig dat we hier bij elkaar zitten met zoveel mensen, met zoveel meningen en netwerken. Met zo veel verschil. Laten we al die wijsheid, al die achtergronden, al die kennis zo goed mogelijk benutten.'

Ze vertelde over de impact die een ander standpunt als deze kan hebben in processen. Ze nam de deelnemers ook mee in de praktische kant en gaf handvatten om gesprekken inclusiever aan te vliegen.

Aan bod kwam onder andere ook dat gehoord worden niet hetzelfde is als je zin krijgen en dat jouw leiderschap bepalend is bij inclusieve besluiten.

Vooraf het onderdeel 'Ranking' raakte een snaar bij de deelnemers.

Rijkswaterstaat 2 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 2 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Utrecht 1 | TenneT 1 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 | Overig 3

Samenwerken met de markt

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

DE VERBINDERS

23
FEBRUARI

1^e reflectiesessie maatwerkprogramma Afsluitdijk

In de eerste reflectiesessie van 2023 sloten nieuwe spelers uit de teams aan, wat een interessante dimensie gaf aan de sessie.

Hoewel de samenwerking tussen Rijkswaterstaat en Levvel in de loop van 2022 structureel is verbeterd, hebben de teams Neerlands diep gevraagd om de begeleiding vanuit De Verbinders voorlopig voort te zetten. Deze wens was mede ingegeven doordat in de teams van beide partijen een aantal personele wijzigingen hebben plaatsgevonden, wat de onderlinge dynamiek weer kan veranderen.

Dit bleek al meteen tijdens deze sessie. De nieuwe spelers hebben met een frisse blik na afloop hun reflecties gedeeld. Dit was verfrissend, maar ook best confronterend. Het maakte ons bewust van het gegeven dat we zelf ook een beetje onderdeel zijn geworden van het systeem en op bepaalde zaken minder scherp zijn geworden, iets wat we aan de groep ook ruiterlijk hebben erkend. Dit was de aanleiding om in de volgende bijeenkomst het doel van de sessies te herijken.

In het kader van het professionaliseringstraject van De Verbinders zijn Wop Schat (Projectmanager Rijkswaterstaat) en Wilbert Boon (Projectdirecteur Levvel) geïnterviewd over de ontwikkeling van de samenwerking in het afgelopen jaar en de rol van De Verbinders daarin.

Rijkswaterstaat 4 | Aannemers 8

DE VERBINDERS

16
MAART

2^e reflectiesessie maatwerkprogramma Afsluitdijk

De tweede Verbinders reflectiesessie in 2023 stond vooral in het teken van het formuleren van nieuwe gezamenlijke ambities en doelen.

In waarderende interviews hebben de verschillende teamleden van Rijkswaterstaat en Levvel elkaar bevestigd over hun succesfactoren in de samenwerking; over wat er al goed gaat, waar ze nog van dromen en ideeën voor de invulling van een andere samenwerkingsstrategie.

Vanuit deze basis zijn doel en functie van de maandelijkse Verbinders-reflectiesessies herijkt. Hiermee is vanuit gedeeld eigenaarschap een nieuwe basis gelegd voor het vervolg en zijn de nieuwe teamleden uit beide teams hier nu ook deelgenoot van geworden.

Rijkswaterstaat 5 | Aannemers 6

Projectennetwerk

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd PROJECTENNETWERK

Nd Introductiebijeenkomst Zuidasdok OVT

Het project Zuidasdok maakt al enige tijd deel uit van het Nd Projectennetwerk. Omdat het project is opgesplitst in drie afzonderlijke projecten, zijn we opnieuw in gesprek gegaan over de samenwerking met Neerlands diep. Voor het project Zuidasdok OVT heeft dat ertoe geleid, dat we op verzoek van het team een Nd Introductiebijeenkomst hebben georganiseerd.

9

MAART

Het project is al volop in de uitvoering. Zuidasdok is een bijzonder programma. Ze zijn te groot om te falen en moeten daarom door. Voor de meeste teamleden was het een eerste kennismaking met het aanbod van Neerlands diep. Uit de kennismaking kwam naar voren dat het een complex project is in een druk gebruikte omgeving. Daarbij willen ze de omgeving tevreden houden, veilig werken en dat in een goede relatie met de aannemer.

De oogst uit de gebruikelijke inventarisatie van kennisparels en -vragen had vooral een inhoudelijk karakter. Dit werd ook door een van de teamleden opgemerkt; ze willen ook naar het eigen team blijven kijken. Het team kwam tot het zelfinzicht meer dan eens belerend te kunnen overkomen naar zowel de moederorganisaties als naar de opdrachtnemer. Genoeg stof om over na te denken en over door te praten.

Het team heeft later besloten om een Nd Projectmanagementspiegel bij Neerlands diep af te nemen, gegeven bovenstaande context een logische keuze.

ProRail 5 | Overig 2

Neerlands diep

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

RAAD VAN ADVIES

11
JANUARI

Deze Raad van advies stond, naast enkele andere agendapunten, vooral de werking van de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst centraal, die gebaseerd zal zijn op horizontaal publiek publieke samenwerking.

+

In een simulatie werd de nieuwe samenwerking nagespeeld. Uitgangspunt van een horizontaal publiek publieke samenwerking is dat de partners invulling geven aan de samenwerking door actief een bijdrage te leveren aan het samenwerkingsverband. Uit de simulatie bleek dat er nog wat praktische haken en ogen zaten aan de voorgenomen aanpak. De opbrengsten van deze sessie en de aanbevelingen van de Raad van advies vormden een goede basis voor het advies aan de Raad van toezicht.

Rijkswaterstaat 1 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | G4 1

KLANTENRAAD

8
FEBRUARI

De eerste Klantenraad van 2023 vond online plaats.

Marie-Claire Horden werd als nieuwe vertegenwoordiger van ProRail welkom geheten in de Klantenraad. In het gebruikelijke rondje langs de velden wisselden de leden relevante en actuele ontwikkelingen uit. Daarnaast werd er gesproken over de voorgenomen gespreksrondes bij de partners over de ontwikkelingen in de wereld van projectmanagement en de mogelijke rol van Neerlands diep daarin.

Deze gesprekken vormen belangrijke voeding voor de meerjarige programmering van Neerlands diep.

Rijkswaterstaat 1 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | G4 2

RAAD VAN ADVIES SPECIAL

29
MAART

De jaarlijkse special van de Raad van advies werd gewijd aan het thema Gebiedsontwikkeling.

Het thema Gebiedsontwikkeling was gekozen omdat de partners voorzien dat gebiedsontwikkeling in het ruimtelijk domein steeds belangrijker wordt en publieke opdrachtgevers in de bouw en infra daarin een andere rol hebben te spelen dan in de klassieke aanlegprojecten.

We onderzochten deze hypothese aan de hand van het praktijkvoorbeeld van De Binckhorst, een gebiedsontwikkelingsprogramma in Den Haag waarin naast de gemeente Den Haag ook ProRail en het Rijksvastgoedbedrijf een rol hebben. Het uitwisselen van ervaringen tussen de vertegenwoordigers van de verschillende projecten en de partners van Neerlands diep was een feest van herkenning, vooral in de dilemma's die men in de praktijk tegenkwam.

Een gebiedsontwikkelingsprogramma trekken vraagt een andere opstelling van projectmanagers. Op dit moment zijn dergelijke projectmanagers bij de partners van Neerlands diep nog niet talrijk, waardoor zij binnen de eigen organisatie weinig sparringspartners vinden. Aan Neerlands diep is gevraagd te onderzoeken op welke manier aan kennisuitwisseling binnen deze specifieke groep voorzien kan worden.

Rijkswaterstaat 1 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 2 | G4 7 | Overig 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

RAAD VAN TOEZICHT

Op de agenda stonden de verantwoording over 2023 en de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst.

+

14
FEBRUARI

De Raad van toezicht complimenteerde Neerlands diep met de behaalde resultaten in 2023. Door lagere uitgaven en hogere opbrengsten is het Nd gelukt om een financieel tekort in te lopen. De simulatie van de werking van de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst door de Raad van advies leverde relevante aandachtspunten op die volgens de Raad van toezicht binnen de kaders van horizontaal publiek publieke samenwerking kunnen worden verwerkt.

Rijkswaterstaat 1 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | G4 2 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1

Doorkijk komend kwartaal

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

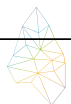
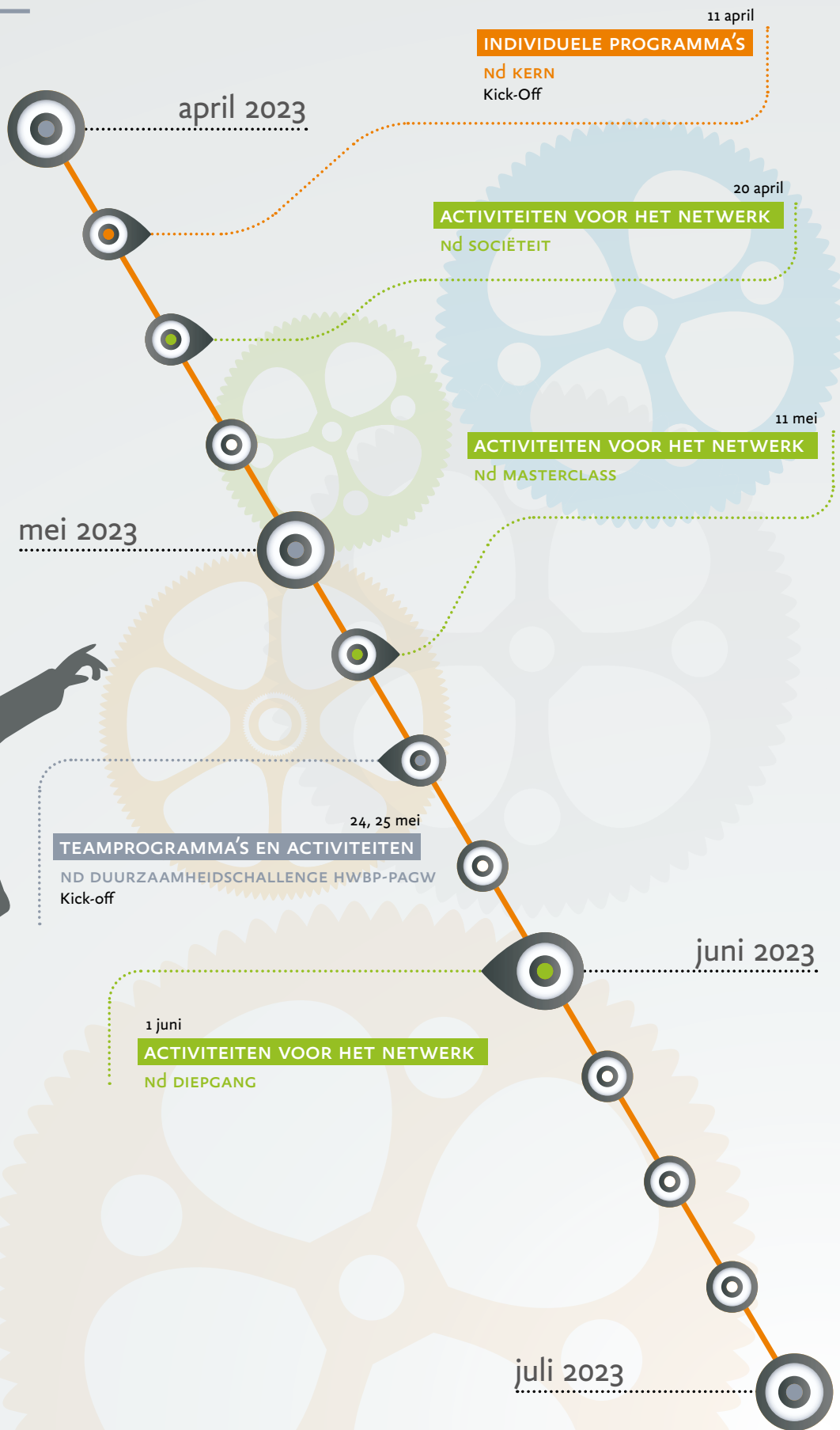
ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Afsluiting

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

PROJECTENNETWERK

NEERLANDS DIEP

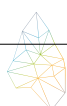
DOORKIJK

Deze rapportage is tot stand gekomen met bijdrage van: **Alijd Bunge, Marjan Lont, Luc Boekesteijn, Hélène Kleijne, Maarten Kraneveld, Steven van Luipen, Wendy Blankert, Jaap Verhoeven, Janine van Oosten en Ellen Visser.**

Redactie: Ellen Visser en Sharon Fisser.

Heb je vragen over deze rapportage, of over de kwartaalrapportages van Neerlands diep in het algemeen? Neem dan contact op met Ellen Visser (Directeur).

ellen@neerlandsdiep.nl

nd PARTNERS

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Gemeente Rotterdam

Gemeente Utrecht

Den Haag

**Gemeente
Amsterdam**

ProRail